

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Тимченко О.І. старший викладач кафедри економіки і права
Національний університет харчових технологій

З розвитком ринкових відносин підприємницьку діяльність у нашій країні приходиться здійснювати в умовах зростаючої невизначеності ситуації і мінливості економічного середовища, тобто виникає неясність і невпевненість в одержуванні очікуваного кінцевого результату, а отже зростає ризик – небезпека невдачі, непередбачених витрат. Властивості ризику (суперечливість, альтернативність та імовірність) вказують на його особливе значення для підприємницької діяльності, де більшість рішень приймаються в умовах наявності протиборчих тенденцій на ринку, неповній інформації і випадковості, а успіх, що досягається, переважно залежить від правильності й обґрунтованості обраних стратегій, з урахуванням імовірності критичних ситуацій. До основних причин невизначеності та джерел ризику можна віднести: спонтанність природних процесів і явищ; випадковість багатьох соціально-економічних і виробничих процесів; зіткнення суперечливих інтересів в умовах конкуренції на ринку; імовірний характер розвитку і наслідків впровадження інновацій; недостатність інформації про об'єкти, процеси та явища; обмеженість матеріальних, фінансових, виробничих та трудових ресурсів; незбалансованість основних елементів господарського механізму планування, ціноутворення, постачання, фінансових відносин.

Саме оцінка невизначеності і ризику та формування рекомендацій з їх запобігання, пов'язана з необхідністю комплексного аналізу ризику, а діяльність по досягненню запланованих цілей потребує управління ризиком.

Система управління ризиком передбачає здійснення ряду процедур і дій, що являють собою наступні елементи: ідентифікація і локалізація ризику; аналіз і оцінка ризику; способи мінімізації і запобігання ризику; моніторинг ризикових операцій.

Як свідчить практика, най розповсюдженими прийомами зниження ризику є: страхування, резервування засобів, диверсифікація і лімітування. Якщо страхування полягає в передачі ризику за визначену винагороду кому-небудь іншому, то хеджування (специфічна форма страхування) – представляє собою систему мір у вигляді валютних застережень, що дозволяє виключити або обмежити ризики фінансових операцій у результаті несприятливих змін курсів валют, цін на товари, процентних ставок. В свою чергу резервування засобів полягає в створенні підприємцем відособлених страхових фондів відшкодування збитків за рахунок власних оборотних коштів, але застосовується в тих випадках, коли витрати на резервування менші ніж страхові внески. Сутність диверсифікації, як одного з методів зниження ризику, полягає в розподілі інвестицій між різними, безпосередньо не пов'язаними об'єктами вкладень, в свою чергу лімітування являє собою встановлення обмежень, що сприяють зниженню ступеня ризику.

З усіх обґрунтованих прийомів по зниженню ризику на малих підприємствах, в залежності від імовірності та рівня витрат, запропоновано: при незначних витратах – прийняття ризику; при малих і припустимих витратах – створення резервів запасів; при подальшому збільшенні витрат – страхування; у випадку великого значення імовірності втрат при незначних втратах – прийняття ризику, при значних втратах – запобігання ризику.